

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР
КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Абдукаримова Миножатхан Ибрагимжановнанын ишеним кат боюнча
өкүлдөрү Жорокулов Максатбек Мергенбаевич жана Кочкоров Ниязбек
Улукбековичтин кайрылуусун өндүрүшкө кабыл
алуудан баш тартуу жөнүндө

2020-жылдын 22-апрели

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: М.Р. Бобукеева, Ж.И. Саалаев, Л.П. Жумабаев, сот отурумунун катчысы С.Н. Акишеванын катышуусунда Абдукаримова Миножатхан Ибрагимжановнанын ишеним кат боюнча өкүлдөрү Жорокулов Максатбек Мергенбаевич жана Кочкоров Ниязбек Улукбековичтин кайрылуусун карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2020-жылдын 18-мартында М.И. Абдукаримованын ишеним кат боюнча өкүлдөрү М.М. Жорокулов жана Н.У. Кочкоровдун Кыргыз Республикасынын Үйбүлө кодексинин 94-беренесинин 2-пунктунун төртүнчү абзацындагы "жубайы" жана 95-беренесинин 1-пунктунун үчүнчү абзацындагы "мурдагы жубайы" деген сөздөрдү Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2-бөлүгүнүн экинчи абзацына, 3-бөлүгүнө жана 36-беренесинин 2, 3-бөлүктөрүнө карама-каршы келет деп таануу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Өтүнүчтөн жана ага тиркелген материалдардан келип чыккандай, 2019-жылдын 14-ноябрында Ош шаардык соту жоопкер А.А. Абдукаримовдон доогер М.И. Абдукаримованын пайдасына 2017-жылдын 18-октябрында туулган З.А. Абдукаримова үч жашка толгонго чейин 2000 (эки миң) сом өлчөмүндөгү алиментти өндүрүү жөнүндө чечимин чыгарган.

Бирок, жоопкер А.А. Абдукаримовдун өкүлү А. Режан тарабынан Ош шаардык сотунун аталган чечимине келтирилген апелляциялык даттануусун карап чыгуунун жыйынтыгында, 2020-жылдын 14-февралында Ош областтык сотунун жарандык иштер боюнча судьялар коллегиясы Ош шаардык сотунун 2019-жылдын 14-ноябрындагы чечимин толугу менен жокко чыгарып, доогер М.И. Абдукаримованын доо арызын канааттандыруусуз калтырган.

Арыз берүүчүнүн пикиринде, Ош областтык соту өз чечимин 2016-жылдын 20-сентябрында Ош шаарынын ЖААК бөлүмү тарабынан М.И. Абдукаримова менен А.А. Абдукаримовдун ортосундагы никенин бузулгандыгына, ал эми З.А. Абдукаримова нике жок мезгилде төрөлгөндүгүнө байланыштуу, ошондой эле М.И. Абдукаримова менен А.А. Абдукаримов жубайлар болуп эсептелбегендиктен, доогер алимент ала албайт деп жүйөлөштүргөн.

Ушуга байланыштуу, кайрылуу субъектиси Кыргыз Республикасынын Үйбүлө кодексинин 95-беренесинин 1-пунктунун үчүнчү абзацы, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2-бөлүгүнүн экинчи абзацы менен кодулоого тыюу салынганына карабастан, никеси мамлекеттик каттоодон өткөн мурдагы жубайларга 3 жашка толо элек баласы үчүн алимент алууга укук берип, ал эми никеси мамлекеттик каттоодон өтпөгөн жарандарга 3 жашка толо элек баласы үчүн алимент алуу укугун чектеп, социалдык-укуктук абалы боюнча кодулап жатат деп эсептейт.

Мындан тышкары, арыздануучу Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин 1994-жылдын 12-январындагы №1406-ХII токтому менен кошулган Атуулдук жана саясий укуктар жөнүндө Эл аралык пактынын 24-

беренесине жана Балдар укугу жөнүндө Конвенциянын 2-беренесине шилтеме жасап, жашы 3 жашка толо элек балдарды никелүү же никеси жок үй-бүлөдө туулгандыгы боюнча бөлүп, алардын укугу кемитилип же көбөйтүлгөнү туура эмес деп эсептейт.

Ошондой эле, кайрылуу субъектиси Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 3-бөлүгүндөгү Кыргыз Республикасында мыйзам жана сот алдында бардыгы бирдей деген принцибин келтирип, Кыргыз Республикасынын Үйбүлө кодексинин 95-беренесинин 1-пунктунун үчүнчү абзацы бирдей эле адамдардын абалына жана 3 жашка толбогон бирдей эле жаш курактагы балдарга карата тең жана бирдей укук болбогондугун жана мыйзамдуу никеде мурда турган мурдагы жубайларды дагы тең эмес абалга алып келүүдө деп көрсөтөт.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 36-беренесинин 2, 3-бөлүктөрүнө ылайык ар бир бала анын дене-боюнун, акыл эсинин, ички руханий, ыймандык жана социалдык өнүгүүсү үчүн зарыл болгон жашоо деңгээлине укуктуу жана аларды камсыздоо баланы тарбиялап жатышкан ата-эне менен тарбиячы адамдардын ар бирине жүктөлөт. Ошондуктан, арыз берүүчү никеси бар болгондугу үчүн бир ата-энеге көп милдет жүктөлүп, ал эми никеси жок болгондугу үчүн бир ата-энеге аз милдет жүктөлгөнү бул укуктук мамлекет үчүн туура келбейт деп эсептейт.

Жогорудагылардын негизинде, кайрылуу субъектиси талашылып жаткан ченемдерди Кыргыз Республикасынын Конституциясынын жогоруда аталган ченемдерине карама-каршы келет деп таанып берүүнү суранат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья М.Р. Бобукееванын маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-беренесинин 7-бөлүгүнө ылайык, Конституция тарабынан таанылган укуктар жана эркиндиктер алар тарабынан бузулуп жатат деп эсептелсе ар бир адам мыйзамдын жана башка ченемдик укуктук актыларынын конституциялуулугун талашууга укуктуу. Бул конституциялык орнотмодон жарандардын жана башка жеке, юридикалык жактардын мыйзамдар жана башка ченемдик укуктук актылар менен Кыргыз Республикасынын Конституциясынын экинчи бөлүмү менен каралган адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктери бузулган же бузула турган учурда, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына кайрылуу укугу пайда болору келип чыгат.

Мындан тышкары, ченемдик укуктук актылардын конституциялуулугунун презумпциясы ченемдик укуктук актынын конституциялуулугундагы күмөндүүлүктүн талашылып жаткан ченемдин жөнгө салуу предмети менен конституциялык орнотмолордун бузулушунун ортосундагы байланышын көрсөтүүчү укуктук мүнөздөгү жүйөлөр менен тастыкталышын талап кылат. Башкача айтканда, талашылып жаткан ченемдин жөнгө салуу предмети менен конституциялык орнотмонун ортосунда сөзсүз тыгыз тутумдук байланыш байкалышы керек.

Кыргыз Республикасынын Үйбүлө кодексинин 58-статьясына ылайык аталган Кодекстин ченемдеринде каралган тартипте аталыкты аныктаганда, өзара никеде турган ата-энеден туулган балдар кандай укуктар менен милдеттерге ээ болсо, өзара никеде турбаган адамдардан төрөлгөн балдар да ата-энесине жана алардын туугандарына карата ушундай эле укуктарга жана милдеттерге ээ болушат.

Ал эми өтүнүчкө тиркелген материалдан Ош шаардык сотунун 2019-жылдын 14-январындагы чечими менен жоопкер А.А. Абдукаримов З.А. Абдукаримованын атасы деп табылып, тиешелүү күбөлүк жана акты катталгандыгы келип чыгат. Ошондуктан, арыз берүүчүнүн талашылып жаткан ченемдер боюнча жалпы юрисдикциядагы соттор тарабынан

чыгарылган соттук актыларды жүйө катары келтириши, талашылып жаткан ченемдердин конституциялуу эместигин далилдөөчү укуктук негиздеме катары эсептелинуүгө жатпайт жана алардын маңызын жана мазмунун туура эмес түшүнүүсүнөн келип чыккан. Ошондой эле сот адилеттигинин башка соттор тарабынан ишке ашыруу тажрыйбасындагы конкреттүү иштер боюнча талаштарды кароо тиешелүү конституциялык мыйзамга ылайык Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын компетенциясына кирбейт.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 24-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык, ишти конституциялык сот өндүрүшүнүн алкагында кароого мыйзамдын, башка ченемдик укуктук актынын, Кыргыз Республикасы үчүн күчүнө кире элек эл аралык келишимдин же Конституцияга өзгөртүүлөр тууралуу мыйзамдын долбоорунун Конституцияга ылайык келүүсү жөнүндөгү маселеде күмөндүүлүктүн пайда болуусу негиз болуп эсептелет.

Ал эми жогоруда аталган конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1-пунктуна ылайык, эгерде кайрылуу таризи жана мазмуну боюнча аталган конституциялык Мыйзамдын талаптарына ылайык келбесе судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1-пунктун жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Абдукаримова Миножатхан Ибрагимжановнанын ишеним кат боюнча өкүлдөрү Жорокулов Максатбек Мергенбаевич жана Кочкоров

Ниязбек Улукбековичтин өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.

2. Келтирилген өтүнүч жана ага тиркелген материалдар арыз берүүчүгө кайтарылып берилсин.

3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

М.Р. Бобукеева

Ж.И. Саалаев

Л.П. Жумабаев